

Bu sayı

Devrimci Marksizm'in elinizdeki sayısında iki ana temaya özellikle yer vermeyi uygun bulduk. Bunlardan birincisinin gerekçesi geride bırakmakta olduğumuz yılın Marx'ın başyapıtı olan *Das Kapital*'in 140. yıldönümü olması. Öte yandan yine aynı yıl **Ekim Devrimi**'nin de 90. yıldönümü. Her iki "şaheser" in de – biri teori diğeri pratik alanında – kapitalizmin insanlığı getirip bıraktığı yerin bütün çıplaklığıyla anlaşılması ve dönüştürülmesi bakımından taşıdıkları önem ve güncellikleri, yıl içinde düzenlenen bir dizi sempozyum ve panellerde (özellikle *Das Kapital*'e ilişkin olarak Sosyal Bilimler Kongresi'nde düzenlenen bir oturum, Karaburun'da "140. yılında Das Kapital Özel Oturumu", İstanbul'da *Das Kapital*'in Güncelliği Sempozyumu vb.) tartışıldı.

Bu bakımdan elinizdeki sayıda **140. yılında Das Kapital** dosyası altında biz de *Devrimci Marksizm* okuyucuları için de ilginç olabileceğini düşündüğümüz bazı yazılara yer verdik. Bu yazılardan birincisi Nail Satlıgan'a ait. Satlıgan, 6-9 Eylül tarihlerinde Karaburun'da düzenlenen Bilim Kongresi'nin *Kapital* özel oturumunda yaptığı konuşmanın özeti niteliğindeki bu yazısında *Das Kapital*'i Marx'ın yaşadığından daha çok günümüz kapitalizmini açıklama kapasitesi olan bir yapıt olarak ele almanın önemine değiniyor. Bu iddianın yönetsel olarak meşruluğunu sınamak üzere muarızlarının ileri sürdükleri iki varsayma başvuruyor: İktisat biliminin Marx'tan bu yana nitel ilerlemeler geçirmiş olduğu ve kapitalizmin işleyiş mekanizmalarında niteliksel dönüşümler yaşanmış olduğu. Satlıgan her iki varsayımı da, birini bilim dışı içeriğinden, diğeri de emek değer teorisinin günümüzde de geçerliliğinden hareketle çürüterek *Das Kapital*'in güncelliğini ortaya koyuyor.

Bu ana dosyada yer alan ikinci yazı Ahmet Öncü'ye ait. *Kapital*'in 140. yılı vesilesiyle 24-25 Kasım 2007 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen sempozyumda sunduğu bildiriye Devrimci Marksizm okurlarıyla da paylaşan Öncü, *Das Kapital*'in burjuva ideolojisinin eleştirisi olduğu saptamasından hareketle burjuva toplumunun insanına kendi insani gücüne nasıl dönebileceğinin, bu toplumu aşarak özgür insan toplumunu, sosyalist toplumu, nasıl kurabileceğinin yollarını gösterdiğine işaret ediyor. *Das Kapital*'de sunulan "meta fetişizmi" kavramlaştırmasının eserin kurgusu içinde bu bakımdan merkezi bir önem taşıdığını belirten Öncü, söz konusu kavramın burjuva toplumunun bütün tekil ideolojilerinin genel biçimini bize sunduğunu ileri sürüyor.

140. yılında *Das Kapital* ana teması altında yer verdiğimiz üçüncü yazı, Sungur Savran'ın Birikim dergisinin 1979 yılında yayınlanmış "Siyasal İktisadın Eleştirisi" başlıklı yazısı. Söz konusu yazı, günümüzde bu konuya ilgi duyabilecek genç kuşakların söz konusu yazıya erişim zorluklarını giderme amacını da gözetmekle birlikte, özellikle günümüz kapitalizmini anlama çabasında siyasal iktisadın sınırlarını kavrayabilmeleri bakımından da önem taşıyor. Savran, Adam Smith ve Ricardo'da en önemli temsilcilerini bulan klasik siyasal iktisat ile Marx'ın eseri arasındaki temel ayrım noktalarını ortaya koyarken, kapitalist üretimin analizine onlardan çok değişik bir bakış açısı, köklü olarak farklı bir yöntem ile yaklaşmış olduğunu vurguluyor. Savran bu yazısında Marx'ın kendi eserinin sorunsalının bir bilim olarak siyasal iktisadın sorunsalından çok farklı olduğunu, bir burjuva bilimi olan siyasal iktisadın burjuva ideolojisinin tutsağı olduğunu ve Marx'ın siyasal iktisadın eleştirisinin bu anlamda burjuva ideolojisinin ve meta fetişizminin eleştirisi olduğunu ortaya koyuyor.

Ekim Devrimi'ni, 90.yılına denk düşen bu günlerde, Trotskiy'in *Rus Devrimi'nin Tarihi* başlıklı eserinin üçüncü cildine yazdığı ek bölümlerden birine yer vererek anmak istedik. Eserin Yazın Yayıncılık tarafından yayımlanan Türkçe baskısında yer almayan bu bölümün çevrisi, aynı zamanda Burak Gürel tarafından kaleme alınan bir giriş yazısıyla okuyuculara tanıtılıyor. Gürel'in de belirttiği gibi, "Yalıtılmış Bir Ülkede Sosyalizm mi?" başlığını taşıyan bu yazı, kapitalizmin eşitsiz ve bileşik gelişme yasasının gelecekteki devrimler üzerindeki etkisi, 1917'ye giden süreçte Leninist partinin önemi ve yalıtılmış bir devrimin sosyalizmi kurmaya yetmeyeceği, devrimin dünya devrimine doğru ilerlemeye mecbur olduğu gibi Ekim Devrimi'nin başarısına ve yenilgisine dair Trotskiy tarafından kaleme alınan tespitlerin ilk elden, ayrıntılı bir açıklamasını sunmaktadır. Trotskiy'in bu çalışmasının önemi, yalıtılmış (tekil) ülkede sosyalist bir toplumun inşasının tamamlanabileceği gibi bir gerici fikrin Bolşeviklerin programında hiçbir zaman mevcut olmadığını, Bolşeviklerin ve en başta Lenin'in Ekim devrimini daha en baştan dünya devrimini ileri taşımak üzere bir ilk atılım olarak düşündüklerini sayısız alıntıyla belgelemesidir. *Devrimci Marksizm* Ekim devrimi konusunu önümüzdeki sayılarda da ele almaya devam edecek.

İki ana tema dışındaki üç yazı da birbirinden bağımsız olmakla birlikte, özellikle genç kuşak sosyalistler açısından artık uzak kalmış bir geçmişe ışık tutmaları ve günümüz için de önemli dersler çıkarmak bakımından ortak bir nitelik taşıyorlar.

Bu yazılardan birincisini Cenk Ötküner'in *Devrimci Marksizm*'in 2. sayısında yer alan "1960'ların Türkiye'sinde işçiler ve politika" başlıklı yazısının devamı niteliğindeki elinizdeki yazı oluşturuyor. "DİSK, CHP ve Stalinizm" başlıklı yazısında Ötküner, 70'li yıllarda Türkiye'de işçi hareketinin yükselişi ve düşüşünün arkasında yatan nedenleri ele alıyor. Yükseliş halinde olan bir işçi hareketinin nasıl olup da 80'lere büyük bir yenilgi ile girdiği sorusunu cevaplar. Ötküner, diğer birçok faktörün yanı sıra esasen DİSK önderliğinde temsil edilen sendika bürokrasisinin ve özellikle TKP'de cisimleşen CHP endekli Stalinist politikaların işçi sınıfı üzerinde yarattığı olumsuz etkilere ve belirleyici rolüne işaret ediyor. Önümüzdeki sayılarda *Devrimci Marksizm*'in Türkiye işçi hareketinin tarihini ele alan çalışmalara yer vermeye devam edeceğine de belirtelim.

Bu kapsamdaki ikinci yazı 40. ölüm yıldönümü olması nedeniyle Türkiye'de yayın hayatında daha önce yayınlanmış ya da henüz yayınlanmamış eserleriyle yeniden geniş yer bulan büyük devrimci şahsiyet Ernesto Che Guevera'yı değerlendirme amacı taşıyor. Sungur Savran tarafından kaleme alınan bu yazı, Che'nin sadece burjuva dünyasında değil, çeşitli sol çevrelerde de "ikonlaştırılma" çabaları karşısında, onun nesnel ve öznel konumunu bütün artıları ve eksileriyle, katkıları ve çelişkileriyle, kısaca eleştirel bir süzgeçten geçirmek bakımından önemli ipuçları içeriyor. Che'nin Marksizminin Bolşevik gelenekle ortak ve farklı yanlarının saptanmasının önemini belirten Savran, Che'nin kısa yaşamında eylem ve düşüncesinin sadece emperyalizm ve kapitalizme karşı düşmanlığı açısından değil, bir bürokrasi eleştirmeni olarak da gözden kaybolduğunu vurguluyor. Savran'ın bu yazısı aynı zamanda okuyucuya, devrimci enternasyonalizmi bu kadar özümsemiş birinin kısacık ömrünün, Stalinizm eleştirisinde ve Leninist Parti anlayışında taşıdığı yetersizlikler üzerinde düşünmek, onun bunları aşmak için gösterdiği engin çabanın, yaşadığı dönemin hangi nesnel koşulları tarafından sınırlanmış olduğunu anlamak bakımından da önemli fırsatlar sunuyor.

2000'li yılların başında kitlesel isyanlarla ve sınıf mücadelesinin şiddetlenmesiyle dünyada adından sıkça söz ettiren Bolivya, Latin Amerika'da devrimin kilit ülkelerinden birisi olarak günümüzde de önemli bir laboratuvar işlevi görüyor. Elinizdeki dergide yer alan yazısında Selim Karlı 1911 Meksika örneğinden sonra kıtanın ilk devrimine ev sahipliği yapan yoksul maden ve tarım ülkesi Bolivya'da yaşanmış olan 1952 devrimine ışık tutuyor. Tarihsel bağlamı dolayısıyla Bolivya bu tür bir eleştirel değerlendirmenin en önemli uğraklarından birisi ve gelecekte bir Bolivya ve hatta Latin Amerika devriminin olası temel stratejik sorunlarını doğru bir biçimde kavrayabilmek de bu tarihin doğru anlaşılmasından geçiyor. Dolayısıyla Karlı'nın bu yazısı, özellikle IV.

Enternasyonal'in bu ülkedeki seksiyonu Devrimci İşçi Partisi POR'un belirli bir süre için iktidarı almasının önemli bir olasılık olarak gündeme girdiği koşullarda POR'un etkinliğinin gerçek düzeyinin ne olduğu ve başarısızlığın temelinde taktik ya da stratejik hangi tür hataların yattığını ortaya koyması bakımından IV. Enternasyonal'in tarihine de eleştirel bir bakışı okuyucuya kazandırmayı amaçlıyor.

Nihayet derginin bu sayısında uzunca zamandır gerçekleştirmek istediğimiz bir başka hedefi, *Devrimci Marksizm*'de kitap eleştirilerine de yer verme amacımıza ulaşmış bulunuyoruz. Mehmet İnanç Turan'ın *Yıkıntının Tarihi ve Teorisi* adlı kitabını değerlendiren Ersen Olgaç, eserin Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki yozlaşmış işçi devletlerinin yıkılmasının ertesinde, trajikomik bir sosyalizm anlayışıyla devrimci bir hesaplaşmaya cüret edebilmek ve sosyalist devrim, geçiş toplumu, sosyalizm, komünizm gibi kavramların tamamen deforme edilerek Sovyet bürokrasisine hizmet edecek biçime sokulduğunu kanıtlamak bakımından cesur bir çaba olduğunu belirtiyor.

Son olarak, *Devrimci Marksizm*'in eski sayılarında yayınlanmış yazılara ulaşabileceğiniz internet sitemizin, www.devrimcimarksizm.net adresinde yayına başladığını okurlarımıza duyurmaktan mutluluk duyuyoruz. Bir sonraki sayıda yeniden buluşmak dileğiyle.

Devrimci Marksizm Yayın Kurulu